

3. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303. URL: <http://portal.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>.

4. Білоус Р.В. Методичні рекомендації щодо організації та проведення кримінального аналізу підрозділами Національної Поліції України. – Київ: ДКА НПУ, 2029. – 18 с.

Небитов Андрій Анатолійович,
начальник Головного управління
Національної поліції України в Київській
області, доктор юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ, ВЧИНЕНОЇ З МЕТОЮ СЕКСУАЛЬНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ

На сучасному етапі становлення України, як європейської держави реалізується комплекс стратегічних заходів, спрямованих на розвиток економіки в умовах євроінтеграції [1], подолання бідності та протидія злочинності. В результаті змін, що відбуваються в суспільстві, поряд з позитивними, дедалі проявляються окремі негативні тенденції, які значною мірою перешкоджають розвитку світової економіки та викликають серйозну занепокоєність викликають проблеми економічної стабільності [2] в світі.

У зв'язку із цим торгівля людьми залишається загрозливою проблемою у зв'язку з: високим рівнем зовнішньої трудової міграції та нерегульованою міграції; великою часткою осіб, уразливих для торгівлі людьми (осіб, що схильні погодитися на ризиковані пропозиції щодо роботи за кордоном); низьким рівнем розуміння того, що кожен (незалежно від віку та статі) може постраждати від торгівлі людьми, вчиненої з метою сексуальної експлуатації, а також усвідомлення ризиків, пов'язаних із сумнівними пропозиціями щодо роботи за кордоном [3, с.7]. У зв'язку з цим на сьогодні необхідно детально проаналізувати вже існуючу в Україні законодавчу базу, що регулює інноваційну діяльність, та впровадження ефективних пропозицій щодо зміни такої бази з урахуванням завдань модернізації правоохоронних та судових органів [1; 4].

Аналіз статистичної інформації Національної поліції України свідчить, що значний відсоток із загальних статистичних даних даного злочину складає торгівля людьми з метою сексуальної експлуатації (53 %), з них жінки складають жінки 59 %, діти – 27 % та 14 % чоловіки. Враховуючі такі дані слід окремо наголосити на високій латентності, яка складає 70 % цієї категорії злочинів.

Необхідно констатувати, що сьогодні існує низка теоретичних, правових, організаційних та практичних проблем під час протидії оперативними підрозділами Національної поліції України торгівлі людьми, вчиненої з метою сексуальної експлуатації, а саме це низька професійна майстерність (підготовка) правоохоронних органів, технологічний (телекомунікаційний) прогрес, відсутність єдиного наукового підходу до визначення поняття, форм, методів та видів взаємодії у сфері протидії торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації відсутність чіткої розробленої методики розслідування торгівлі людьми, а також неналагоджена міжнародна співпраця (взаємодія), що являється ключовим моментом під час розслідування такої категорії злочинів та інша низка факторів, що сприяють, поширенню торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації.

Комплексний підхід до протидії торгівлі людьми передбачає попередження торгівлі людьми, переслідування осіб, які вчиняють цей злочин або сприяють йому, а також зміцнення та захист прав постраждалих. Враховуючи міжнародно-визнаний кримінальний характер торгівлі людьми, роль правоохоронних органів у протидії цьому злочину важко переоцінити. Однак, протягом значного періоду часу зусилля з розбудови спроможності у боротьбі з торгівлею людьми скеровувалися майже виключно до спеціалізованих підрозділів НП України. У той же час, враховуючи латентність цього явища, а також обмежені можливості доступу до інформації «з перших вуст» працівників спеціалізованих підрозділів через їх порівняно невелику кількість, існує потреба у підвищенні обізнаності щодо проблеми тих співробітників правоохоронних структур, які опікуються підтриманням громадського порядку і працюють безпосередньо з населенням на рівні громади [5].

Однією з рис сучасної організованої злочинності, що займається торгівлею людьми є вихід за межі національних кордонів і набуття масштабного, міжрегіонального або міжнародного характеру за рахунок кооперації організованих злочинних груп, що діють в різного роду регіонах і сферах суспільної діяльності. Тобто на сьогодні організована злочинність це суспільно небезпечне явище, яке виражається в існуванні відносно великих, стійких та керованих кримінальних структур, що займаються особливо небезпечними видами злочинної діяльності з корисливих мотивів в національному і міжнародному масштабі [6; 7 с. 25]. Розширення діяльності на транснаціональний рівень дозволяє кримінальним структурам збільшувати свої прибутки, уникати соціального контролю та посилювати власну могутність. Це перетворює злочинність на чинник, що визначає не лише політику окремих держав, а й міжнародні відносини на регіональному та глобальному рівнях. Сучасна транснаціональна організована злочинність перетворилась на чинник, що становить загрозу безпеці та стабільному розвитку людства у цілому [8].

Правоохоронні органи, які здійснюють протидію торгівлі людьми, вчиненої з метою сексуальної експлуатації мають враховувати те, що злочин торгівлі людьми постійно еволюціонує, тому слід постійно з урахуванням сучасних тенденцій кримінального світу, пов'язаного з торгівлею людьми бути правоохоронцям завжди крок попереду з урахуванням чіткого бачення та розуміння елементів злочину торгівлі людьми, що продовжує набирати обертів як в Україні, так і в усьому світі.

Відповідно, як вище відзначено, ефективна протидія торгівлі людьми є можливою лише за умови залучення всіх установ і організацій, які можуть мати вплив на подолання факторів, які сприяють цьому явищу. Утім, розрізнені зусилля навіть максимальної кількості сторін не зможуть досягти поставленої мети – такі зусилля повинні взаємодоповнюватися і здійснюватися у чіткій координації та співпраці між суб'єктами у сфері протидії торгівлі людьми [9], до яких належать органи державної на всіх рівнях, організації громадянського суспільства (не лише «спеціалізовані» неурядові організації, але й профспілки, релігійні громади тощо), міжнародні організації тощо.

Підводячи підсумок доходимо висновку, що специфіка торгівлі людьми, вчиненої з метою сексуальної експлуатації полягає в тому, що цей злочин має характер організованої злочинності й не обмежується територією однієї країни. Механізм вчинення злочину націлений на заволодіння людиною і ґрунтується на її сексуальній експлуатації. Торгівля людьми набуває особливої актуальності та гостроти у час світової глобалізації, яку злочинний світ намагається використати для отримання кримінальних прибутків.

Список використаних джерел

1. Yunin O., Sevruck V., Pavlenko S. Priorities of economic development of Ukraine in the context of european integration. Baltic Journal of Economic Studies, Volume 4 Number 3. Riga: Publishing House «Baltija Publishing», 2018, p. 358–365.
2. Mohilevskiy L. V., Sevruck V. G., Pavlenko S. O. Psycho-Pedagogical Training of Operating Unit Workers of National Police of Ukraine. Наука і освіта. 2017. №11. С. 120–132.
3. Орлеан А. М., Пустова О. В. Протидія торгівлі людьми, вчиненої з метою експлуатації праці. Науково-практичний посібник. К. : Фенікс, 2013. 152 с.
4. Drozd, O. Pavlenko, S., Sevruck, V. Theoretical and legal analysis of foreign experience on illegal amber production: Environmental and economic aspects. Asia Life Sciences Issue 2, December 2019, Pages 1–19.
5. Протидія торгівлі людьми: посібник для дільничних інспекторів міліції. Київ, 2012. 40 с.
6. Меркушин В.В. Борьба с транснациональной организованной преступностью. Минск: Амалфея, 2003. 207 с.

7. Біленчук П.Д., Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Паніотов Є.К. Б 61 Транснаціональна злочинність: криміналістичний аналіз. Монографія / За ред. П.Д. Біленчука. Київ: КИЙ, 2011. 52 с.

8. Краснов О. Транснаціональна організована злочинність: риси та напрями протидії. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*, 2019. <https://orcid.org/0000-0002-9220-4558>.

9. Закон України «Про протидію торгівлі людьми», прийнятий 20.09.2011 № 3739-УІ.

Авдєєва Галина Костянтинівна,
провідний науковий співробітник НДІ
вивчення проблем злочинності імені
академіка В. В. Сташиса НАПрН України,
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник

РОЛЬ СУДОВО-ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У РОЗКРИТТІ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ ЗМАГАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

На тлі науково-технічного прогресу і стрімкого розвитку інформаційних технологій змінюються способи вчинення і приховування злочинів, а також – підготовки до них. Злочинці у своїй протиправній діяльності використовують досягнення сучасної науки й техніки, залишаючи при цьому специфічні сліди (в т.ч. – цифрові). Це ускладнює роботу слідчого зі збирання доказів та вимагає від нього використання спеціальних знань для оцінки певної доказової інформації. В таких умовах значення висновку експерта як джерела доказів значно зростає.

Як показують результати опитування 325 слідчих МВС України, 76,9 % з них завжди під час розслідування залучають експерта, а 16,2 % слідчих повідомили, що їм доводилося двічі призначати експертизу (первинну й повторну) з метою вирішення тих самих питань. В деяких випадках (2,4 %) висновки експерта навіть спростували слідчу версію.

Слідчі під час анкетування зазначили, що у 85 % випадків залучення експерта позитивно позначається на їх діяльності тому, що це значно прискорює встановлення фактів, які мають значення у провадженні, та зменшує терміни розслідування злочинів. При цьому 11,4 % слідчих зазначили, що їм доводилося стикатися з неякісним проведенням експертиз.

Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом передбачено посилення співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки з метою забезпечення верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод (ст. 8), зміцнення судової влади,